

EL DRET A CONÈIXER ELS ORÍGENS BIOLÒGICS I GENÈTICS DE LA PERSONA

Comitè de Bioètica de Catalunya

Han format part del grup de treball que ha elaborat aquest document les persones següents:

Núria Terribas Sala, coordinadora
Ester Farnós Amorós, coordinadora

Montserrat Boada Palà
Marc Antoni Broggi Trias
Josep M. Busquets Font
Joaquim Calaf Alsina
Diana Guerra Díaz
Eduard Hernández Ubide
Francesc José María Sánchez
Joan Mayoral Simón
Miquel Pardo González
Begoña Román Maestre

El document va ser aprovat a la 97a reunió plenària del Comitè de Bioètica de Catalunya del dia 24 de febrer de 2016.

EL DRET A CONÈIXER ELS ORÍGENS BIOLÒGICS I GENÈTICS DE LA PERSONA

Document del Comitè de Bioètica de Catalunya

1. Introducció

La nostra societat avui compta amb una diversitat de models familiars impensable fa només quaranta anys. Juntament amb persones concebudes de manera natural pels seus progenitors i en el context de la família d'origen, tenim també persones que han estat adoptades en una llar diferent de la procreadora, per renúncia o abandonament, d'altres de nascudes amb ajut de les tècniques de reproducció assistida, amb donant de gàmetes o sense i d'altres amb combinació de material reproductor i suport d'una tercera persona gestant, que cedeix el nadó en néixer (gestació per substitució).

Les noves realitats socials i models de família ens obren interrogants nous sobre les expectatives de les persones implicades. Ens preguntem sobre quina és avui la funció parental, quines responsabilitats assumeixen les persones que participen en el procés de reproducció i exerceixen el rol de pare i mare, i sobretot on queden els drets de les persones nascudes d'origen biològic o genètic diferent dels seus pares.

Ens interroguem també sobre si *l'origen biològic* s'ha de distingir del que coneixem com a *identitat civil*, en tant que coneixement de la identificació amb noms i cognoms de les persones, i si aquesta confusió sovint no complica la reflexió ètica sobre aquestes qüestions, i la fa més complexa que si separéssim clarament totes dues accepcions.

Cal dir que, anticipant-se al debat ètic, la legislació a casa nostra ja s'han posicionat en aquest debat. L'article 30.2 de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA) declara que "Els nens i els adolescents tenen dret a conèixer llur origen *genètic*, pares i mares *biològics* i parents *biològics*". Per això, el Govern ha aprovat el Decret 169/2015, de 21 de juliol, pel qual s'estableix el procediment per facilitar el coneixement dels orígens biològics (DOGC núm. 6919, de 23 de juliol), del preàmbul del qual s'infereix que aquests orígens comprenen l'origen genètic: l'article 30.2 de la Llei 14/2010 declara el dret a conèixer els orígens, el qual s'ha d'entendre referit no només al vessant purament biològic de determinació del vincle genètic amb les persones de les quals descendeix i de coneixement de la identitat dels progenitors biològics, sinó també al coneixement de la pròpia història personal, de la qual formen part l'entorn social i familiar i les circumstàncies viscudes durant la infantesa.

A l'Estat espanyol el dret a la informació sobre el propi origen està desenvolupat en el context de l'adopció per les legislacions autonòmiques sobre protecció de menors. A Catalunya, des de l'entrada en vigor del llibre segon del Codi civil, l'any 2011, el reconeixement d'aquest dret (articles 235-49) es complementa amb l'obligació dels adoptants d'informar el fill adoptat sobre l'adopció (articles 235-50). L'article 117.3 de la LDOIA regula el procediment a partir del qual la persona adoptada, a partir de la majoria d'edat, té dret a accedir al seu expedient i a conèixer les dades sobre els orígens i parents biològics. Tal com s'ha esmentat, recentment ha estat aprovada pel Departament de Benestar i Família una normativa que estableix els mecanismes pels quals aquest procediment es pot dur a terme amb el màxim acompanyament possible a la persona que inicia el procés.

No obstant això, afirmar que hi ha un dret a conèixer els orígens, el qual no està exempt de controvèrsia, obliga a plantejar quin n'és l'abast en termes objectius i subjectius, així com a reflexionar sobre els aspectes ètics que pot comportar exercir-lo, tenint especialment en compte que sempre seran com a mínim dues les parts afectades. Així mateix, l'existència d'un "dret a conèixer" en cap cas implica una obligació de conèixer, en tant que serà l'individu mateix qui, a partir d'una determinada edat, podrà exercir aquest dret si així ho desitja.

Des del punt de vista dels interrogants ètics que s'obren en aquest tema, i sense pretendre donar una resposta sistematitzada a cadascun, ens plantegem la reflexió sobre si:

- Podem afirmar que hi ha un dret a conèixer els orígens més enllà del possible reconeixement legal.
- Podem fer diferències en el reconeixement d'aquest dret en funció de la forma de concepció de la persona o context del naixement.
- Podem marcar límits diferenciats en l'extensió de l'exercici d'aquest dret, segons el context.
- El fet que l'adopció o la reproducció assistida responguin a necessitats diferents i alhora generin també necessitats diferents (forja de la identitat, "buit biogràfic", etc.), justifica prendre solucions diferents.
- Ens podem guiar merament per una ètica de les conseqüències a l'hora de delimitar el reconeixement i abast d'un dret.

Per aquesta reflexió, prendrem com a base arguments ètics com ara el principi d'igualtat entre les persones, la llibertat individual en la decisió del fet de voler saber o no, la responsabilitat de les parts que tenen la informació (pares/mares adoptants o bé pares/mares receptors de gàmetes), conflicte d'interessos entre el dret a saber d'una banda i el dret a la confidencialitat i la preservació de la privadesa familiar de l'altra, i el possible perjudici que generi necessitats fictícies.

2. Delimitació del tema objecte d'estudi: *el dret a conèixer els orígens*

2.1 Context del debat

En primer lloc, cal plantejar si quan parlem d'*orígens* ens referim simplement a dades generals sobre el lloc i les circumstàncies del naixement i potser la primera infantesa, o bé si el terme fa referència a dades exhaustives de tot tipus, referents als progenitors i la família extensa, fins i tot la identitat civil. Aquesta interpretació més completa és la que n'ha fet la normativa a Catalunya pel que fa a les persones cedides en adopció.

En segon lloc, cal preguntar-se si aquest dret només pot ser exercit per les persones adoptades o també hauríem d'entendre que és aplicable a l'àmbit de les tècniques de reproducció assistida (TRA), a les concebudes mitjançant gàmetes de donant o fins i tot amb gestant subrogada, i en la mateixa interpretació extensa del dret. Per respondre a aquesta qüestió, caldrà escatir si està justificat establir diferències entre filiació adoptiva i la derivada del recurs a TRA, en tant que no parteixen de situacions objectivament equiparables¹. Especialment rellevant és el fet que la filiació adoptiva parteix d'un context inicial d'entorn biogràfic previ i de vulnerabilitat del nascut, del qual deriva la cessió en adopció (sovint a més amb trets fenotípics que indiquen clarament un origen diferenciat), context que no es produeix en TRA.

Si bé en adopció avui està força més integrat socialment el fet que l'adoptat té aquest dret i forma part de la tasca dels poders públics facilitar-ne l'exercici, respecte a l'extensió del dret a l'àmbit de les TRA, hi ha molta més discrepància, atès que partim d'una llarga tradició d'anonimat, legitimada pel marc legal vigent encara en molts països, entre aquests Espanya. En el present document s'ha fet la reflexió des de dues perspectives: aquella que considera que la persona que va ser concebuda mitjançant gàmetes donats ha de poder conèixer la seva forma de concepció i la informació genètica associada, la qual cosa comportaria reconèixer aquest dret també respecte de les persones gestades a partir del recurs a la gestació per substitució, però no més enllà; i la que considera que, a més de la dada mèdica, aquesta persona també ha de poder conèixer la identitat del donant o de la mare gestant subrogada i les circumstàncies al voltant d'aquesta gestació i naixement.

L'accés a TRA amb gàmetes donats és una realitat que va en augment, cosa que evidencia la rellevància de la qüestió que el present document es planteja analitzar, de forma contrastada amb el terreny de l'adopció. Si bé Espanya no compta amb un registre nacional de donants —malgrat que l'article 21 de la Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida (LTRHA) n'ordena la creació, que ja es preveia per la disposició final tercera de la derogada Llei 35/1988 (LTRA)—, a Catalunya hi ha un registre d'activitat dels centres que posa de manifest l'increment en el nombre de donants en els cicles amb tècniques de fecundació in vitro (FIVCAT.NET 2016a, p. 7). Si bé l'estadística no reflecteix les dades relatives als casos de dones soles o una parella de dues dones, que forçosament requeriran un donant anònim, al Regne Unit, on hi ha un registre oficial gestionat per l'Autoritat de Fertilització Humana i Embriologia (HFEA), el col·lectiu de dones que reben esperma de donant, ja representa un terç del total de les que utilitzen TRA. Al Regne Unit el nombre de donants va en augment des de 2005 i un de cada deu cicles de fecundació in vitro ja utilitza gàmetes o embrions donats (HFEA 2014, p. 8). Així mateix, de les parelles que entre 2012 i 2013 van accedir a la fecundació heteròloga, un 39% ho van fer amb esperma donat; un 59% amb òvuls donats, i un 3% amb embrions donats (HFEA 2014, p. 19-20). La mateixa tendència s'observa a Catalunya, on, d'acord amb les darreres dades de 2013, el 55,2% dels cicles de fecundació in vitro (FIV), injecció intracitoplasmàtica d'espermatozoides (ICSI) i una combinació de totes dues tècniques es van fer amb òvuls donats i un 14,9% amb esperma donat (FIVCAT.NET 2016b, p. 16).

Els canvis sociològics i culturals que porten a la maternitat/paternitat més tardana i, per tant, amb més dificultats en la fertilitat, així com els nous models familiars, fa que la xifra de persones nascudes mitjançant TRA amb gàmetes donats o amb gestació per substitució vagi creixent exponencialment. Aquest fenomen ens aporta una massa crítica de persones cada vegada més gran que ampliaran la base dels ciutadans potencials sobre els qui plantejar l'exercici d'aquest dret a conèixer els orígens.

D'altra banda, i com element no menys important, cal destacar el ràpid desenvolupament de les tecnologies de la informació genètica, que permeten encreuar dades del genoma de persones, i arribar a la possible revelació d'identitats genètiques entre pares/mares i fills biològics. Cal tenir present que aquest desenvolupament pot deixar sense efecte, en un futur no massa llunyà, la preservació de l'anonimat, present i actiu fins ara, en l'àmbit de la reproducció assistida. Serà bo anar preparant la societat per un canvi de paradigma també en aquesta qüestió, més enllà del plantejament jurídic en tant que dret a ser reconegut al ciutadà.

Si bé algunes legislacions, com és el cas de l'espanyola, permeten a les persones adoptades conèixer els seus orígens, però no a les concebudes mitjançant gàmetes de donant,ⁱⁱ els arguments dels que proposen la supressió de la regla de l'anonimat del donant

en el context de les TRA es basen precisament a garantir als concebuts d'aquesta forma l'accés a la mateixa informació sobre el donant que tenen els adoptats respecte dels seus progenitors (Warnock 2002, p. 65). En el context de l'adopció, a partir dels anys vuitanta s'observa a Espanya un canvi d'orientació legislativa: de l'adopció com a mitjà per fer possible la paternitat o la maternitat es passa a l'adopció com a institució de protecció dels menors desemparats, amb la qual cosa el coneixement dels orígens es percep com un dret de l'individu i es normalitza la idea de "transparència" en el si de la família. No obstant això, aquesta evolució en el context de l'adopció no ha anat acompanyada d'una evolució paral·lela en el context de les TRA, de manera que tant la vigent LTRHA de 2006 com la llei predecessora, l'LTRA de 1988, opten per la regla general de l'anonimat del donant (articles 5.5.III de l'LTRHA i 5.5.III de l'LTRA), sense explicitar el perquè d'aquesta opció en cap de les seves exposicions de motius. Les polítiques de confidencialitat pel que fa a la donació d'òrgans per a transplantament, que es van aprovar uns anys abans, podrien explicar que s'acollís aquesta mateixa opció en relació amb la donació de gàmetes i que al 1988, el legislador espanyol es desmarqués de la línia iniciada per la pionera Llei de TRA sueca de 1984. Si en l'ordenament jurídic espanyol les raons de mantenir l'anonimat de les donacions de gàmetes no han estat mai clarament explicades, ara, amb l'existència d'una legislació que empara el dret a conèixer els orígens de les persones adoptades, en raó del principi d'igualtat, es faria necessari qüestionar el manteniment d'aquest anonimat i canviar, si escau, l'LTRHA actual.

Tant en el cas de les persones adoptades com de les concebudes mitjançant gàmetes donats, a diferència del que succeeix en el context de l'anomenada *fil·liació per naturalesa*, la informació sobre els orígens de l'individu transcendeix necessàriament de l'esfera privada dels progenitors i rau també en mans de tercers (professionals sanitaris, personal de l'Administració). És per això que aquest document vol plantejar, d'una banda, si és lícit que aquests tercers puguin tenir informació sobre una persona que la mateixa persona afectada desconeix i, de l'altra, si d'alguna manera pot quedar garantit l'exercici del dret quan la persona adoptada o concebuda mitjançant gàmetes donats no ha estat informada sobre l'adopció o la tècnica emprada per la seva concepció. Aquesta circumstància és especialment rellevant si tenim en compte que el reconeixement legal d'una obligació dels pares d'informar el fill sobre els seus orígens, com a Catalunya succeeix en el context de l'adopció (articles 235-50 CCCat), és per naturalesa, incoercible. És a dir, no disposem de mecanismes per supervisar-ne l'aplicació ni per sancionar-ne l'incompliment.

Podríem arribar a extrapolar, en defensa del dret a conèixer els orígens en el cas dels nascuts amb gàmetes donats, el fet que la informació sanitària que concerneix la persona pertany al titular, en aquest cas el nascut amb aquest procediment, segons el marc legal aplicable.ⁱⁱⁱ Podríem arribar a interpretar que el manteniment de l'anonimat suposa una col·lisió amb aquest dret, ja que seria una dada que l'afecta íntimament i de la qual no té informació, mentre que professionals sanitaris la coneixen i els pares també, ni que sigui de

manera parcial. En el context de les TRA, ni tan sols en queda constància en el registre de part ni tampoc en la història clínica del nadó, de manera que sigui consultable en qualsevol moment. Pretesament s'amaga per tal de mantenir l'anonimat, d'acord amb la normativa vigent.

2.2 Origen genètic versus origen biològic

És essencial, en primer lloc, distingir entre *origen genètic* i *origen biològic*. Sovint *genètica* i *biologia* es presenten com a termes sinònims. No obstant això, aquesta assimilació, que pot tenir una base real en la filiació per naturalesa, es comença a qüestionar a partir de la irrupció de les TRA i la dissociació de rols que aquestes permeten (p. ex., en la gestació amb gàmetes donats en parelles heterosexuales, que és la més freqüent en la pràctica, o quan parelles de dues dones recorren a la tècnica de recepció d'òvuls de la parella o bé en el supòsit de gestant per substitució). Aquesta mateixa distinció també justifica que algunes legislacions reconeguin un dret a conèixer a les persones adoptades però no a les concebudes mitjançant gàmetes de donant, en tant que parteixen de la base que les primeres normalment tenen una biografia prèvia, un vincle més ampli (biològic, genètic, jurídic i, fins i tot, afectiu) amb la família d'origen, mentre que les segones només tenen una vinculació genètica amb el donant o donants. En reproducció assistida, la relació amb el nascut acostuma a ser molt més àmplia: biològica, afectiva, jurídica i també genètica, si una de les dues parts del projecte parental aporta els seus gàmetes.

La dissociació entre les diferents esferes de la filiació, que les TRA han fomentat, es reflecteix, des del punt de vista terminològic, en l'ús dels conceptes culturals i socials *pare* i *mare*, per contraposició als de *progenitor* i *progenitora*, respecte dels adoptats, o al de *donant* respecte de les persones concebudes mitjançant gàmetes de donant. En aquest darrer cas, es pressuposa una connexió genètica que no hi ha en els adoptats; i, en canvi, els termes *pare* i *mare* s'apliquen indistintament a aquelles persones que exerceixen aquesta funció juridicosocial (receptors de gàmetes o adoptants), tinguin o no un vincle genètic amb el nascut.

2.3 Forja de la pròpia identitat

L'element clau que atorga raó de ser al dret a conèixer els orígens és el paper que té en la construcció de la identitat personal, en tant que la identitat ve donada pel conjunt de característiques que fan que una persona sigui ella mateixa.

La construcció de la identitat es basa en la narració que el propi subjecte fa de les seves experiències i de la història que els altres li transmeten de la seva vida, en un exercici d'autoconsciència que no admet buits ni canvis sobtats.

En els darrers anys, ha anat prenent relleu la idea que el coneixement dels orígens és essencial en la configuració de la pròpia identitat. Al canvi en els models familiars, ara s'hi afegeix la idea que les justificacions tradicionals per mantenir el secret han anat perdent valor. El Tribunal Europeu dels Drets Humans, a partir d'una jurisprudència consolidada centrada en la possibilitat d'accés als orígens per part de menors tutelats o adoptats^{iv} o en l'exercici d'accions de reclamació de la paternitat^v ha contribuït a destacar la importància del coneixement dels orígens, consolidant el dret a aquest coneixement com un dret essencial per desenvolupar la pròpia identitat, que no necessàriament ha d'evolucionar cap a un vincle jurídic de filiació amb el progenitor o progenitors, i que forma part del dret a la vida privada reconegut en l'article 8 del Conveni europeu de drets humans.^{vi} Ara bé, aquesta declaració genèrica s'ha de limitar als casos concrets en que la qüestió s'ha plantejat, en especial quan cap text legal internacional es pronuncia sobre si cal garantir aquest dret als concebuts mitjançant gàmetes donats.^{vii}

La noció sobre el tractament de la identitat respecte de les persones adoptades pot ser útil respecte dels concebuts mitjançant gàmetes donats i/o mitjançant gestació per substitució. Els autors que han estudiat la construcció de la identitat en el context de l'adopció defensen que la identitat és el sentiment que resulta d'un procés d'interacció contínua de tres vincles: el vincle espacial, que és el que dóna origen al sentiment d'individuació i ens confirma que som un subjecte diferent d'un altre; el vincle temporal, que ens fa sentir que som el mateix subjecte a través del temps; i el vincle social, que ens permet tenir el sentiment de pertinença a un grup (Grinberg). Per tant, el sentiment d'identitat es va configurant i consolidant amb les seves modificacions mitjançant l'elaboració de tots els processos, experiències i rols. El fracàs en l'elaboració d'aquests processos pot produir perturbacions d'identitat o formacions patològiques. Els infants adoptats tenen un "buit" en la seva identitat, especialment aquells en què objectivament és clar que provenen d'un origen biològic que no és els dels seus pares o mares adoptius. Quan no es disposa d'una integritat psíquica o de suficients experiències de benestar, diguem-ne "narcisista", la identitat pot aparèixer fràgil, vulnerable o trencar-se. La identitat del nadó s'esbossa en la realitat interna de la mare i fins i tot durant la gestació. La interacció entre la mare i l'infant està en bona part determinada per la representació de la identitat del nadó en la ment de la mare i els intercanvis emocionals i afectius que el nadó manté amb la mare (o figura equivalent primària) van creant, organitzant i sostenint les bases de la identitat de l'infant (Klein, Winnicott, Bion, Bick, Aulagnier). Si acceptem que la construcció de la identitat s'inicia durant l'embaràs i que, per tant, hi ha un vincle entre l'infant i la mare gestant, el naixement és la gran fractura inicial que es pot reparar en el moment satisfactori de retrobada "pell amb pell" del nadó amb la seva mare i quedarà inscrita en la construcció del psiquisme de l'infant com la gran fractura o el gran "buit". El fet de que qui s'ocupa de l'infant no sigui la mateixa persona amb la qual ha establert un vincle que li permeti reconèixer-ne la veu, l'olor, la freqüència cardíaca... és un traumatisme que pot afectar el vincle i, per tant, doncs, la identitat.

Caldria, doncs, qüestionar-se si algun efecte similar pot produir-se en el cas dels concebuts amb gàmetes donats, malgrat que la interacció d'un tercer –donant d'òvul o esperma– es produeix en un estadi previ a la concepció i gestació. Semblaria que, en aquest sentit, la participació de donant no hauria d'afectar substancialment la construcció de la identitat del subjecte més enllà de la identitat genètica, ja que no hi ha consciència de “buit”, si no és que es té accés a la informació sobre el fet que ha estat concebut amb participació de donant i això genera la necessitat de tenir accés a una informació desconeguda fins aleshores. Des del punt de vista cognitivoconductual, s'afirma que no necessàriament cal conèixer la identitat del donant per tal que el descendent pugui construir la pròpia identitat, però sí la forma de concepció, en tant que la identitat també té un component social, no només personal.

Un altre tema és en el context de la gestació per substitució, en què clarament la gestant no és la mare que després acollirà el nadó i la possible “fractura” és real des del moment en què es desvincula el nadó de qui l'ha gestat i parit.

No sabem del tot quina proporció té en la forja de la identitat el que és genètic, el que és fisiològic, familiar o social i cultural, però sí sabem que la identitat té a veure amb la composició que fa un individu de tot plegat. Privar-lo conscientment d'una part d'aquesta informació és tancar-li opcions, sigui quina sigui la funció o importància que el subjecte li atorgarà a aquella informació. Ocultar a una persona el coneixement sobre el seu origen comporta negar-li un dels elements constitutius de la seva identitat, a partir de la qual es distingeix de la resta i es pot individualitzar en relació amb aquells dels quals prové. Quan l'Estat impedeix l'accés a informació identificativa o no identificativa sobre el donant està privant el concebut amb els gàmetes d'aquest donant d'un aspecte important de la seva autonomia individual: la llibertat d'escollir quin significat atorga als components genètics de la seva identitat (Ravitsky 2014, p. 36-37). Així, tal com ha demostrat la recerca portada a terme en l'àmbit de l'adopció, per algunes persones el coneixement dels seus orígens genètics és important en el desenvolupament de la pròpia identitat (Gifre, Monreal, Esteban 2014). Aquestes objeccions prenen especial relleu si tenim en compte que en la filiació derivada del recurs a TRA, de la mateixa manera que en la filiació adoptiva, aquesta informació està registrada i custodiada per les mateixes institucions o centres de TRA i, per tant, és accessible, a diferència del que succeeix en el context de la filiació per naturalesa.

3. Interessos en conflicte

La possibilitat del fill adoptat o del concebut mitjançant gàmetes de donant d'accedir a informació sobre els seus orígens evidencia el conflicte existent entre el dret a saber del fill i el dret a la intimitat dels seus progenitors o del donant. En aquest context, els interessos del fill (menor o adult) a la dignitat, a la identitat, a la intimitat entesa com a “possibilitat de controlar la informació sobre un mateix” i a la salut, poden entrar en conflicte amb els

interessos dels progenitors o del donant a la intimitat personal i, alhora, amb els dels pares a la intimitat personal i/o familiar i a la confidencialitat de la decisió de recórrer a reproducció assistida per poder tenir fills. No obstant això, sembla que aquests interessos en conflicte no es perceben com a simètrics entre les parts, en tant que el fill sempre és la part més vulnerable del qual cal protegir els drets.

És per això que es considera convenient i recomanable que les relacions familiars es regeixin per l'honestedat (Garriga 2007, p. 173-174; Nuffield 2013, p. 86 i ss.), i alhora es veu com a perjudicial per a qualsevol relació entre dues persones que una tingui informació rellevant sobre l'altra i la mantingui en secret (Warnock 2002, p. 66), en especial atesos els efectes negatius que pot provocar-ne el descobriment de forma accidental (Jadva *et al.* 2009, p. 1917-1918; Beeson *et al.* 2011, p. 2418; Blyth 2012, p. 144; Nuffield 2013, p. 61; Cahn 2014, p. 1097-1098).

L'argument que hi ha una "història prèvia" per reconèixer un dret a conèixer els orígens només a les persones adoptades, excloent-ne la resta d'escenaris, no és justificació suficient si tenim en compte que, des del punt de vista dels drets del fill, és difícil argumentar per què la llei nega als concebuts mitjançant gàmetes de donant un dret que reconeix, en canvi, a les persones adoptades. Alhora, la mateixa "història prèvia" existeix en el context de la gestació per substitució, atès que la mare gestant i el seu entorn són també elements cabdals en la decisió de prestar-se a dur a terme un embaràs i part, i dona després el fill als pares comitents.

El dret al coneixement, i més al coneixement sobre "el que és meu", és inherent al principi d'autonomia i el dret a la llibertat. En últim terme, pesa un argument de "justícia generacional", ja que la generació present no hauria de decidir per les futures el que aquestes volen saber o no. Altres persones no poden decidir unilateralment que jo pugui saber o no alguna cosa sobre la meua pròpia constitució. Només el mateix subjecte decidirà si vol saber o no. L'autopossessió personal implica la possibilitat d'accedir a la meua història i aquesta comença per l'accés al coneixement que ningú pot vetar-me unilateralment. Però, en tant que decisió autònoma, cal garantir la condició de possibilitat de saber, de tenir accés al coneixement. Garantir l'opció comporta garantir-ne l'accés. Si comencem per ocultar al nascut la seva procedència o forma de concepció, estem negant-li la possibilitat d'exercir el dret a saber.

D'altra banda, la noció de *biografia* canvia segons va canviant el coneixement del passat. Independentment que un hagi tingut o no relació amb els seus avantpassats (seguint amb la comparació amb l'adopció), vol conèixer la seva genealogia (i per això fem els arbres genealògics, els quals segurament canviaran el disseny amb l'arribada de les TRA i ens caldrà fer arbres genètics), i ningú li hauria d'impedir de conèixer-la. L'anonimat de les dades sobre els orígens tanca l'opció d'una de les parts implicades, el descendent. Com que hem

de representar els interessos de l'altra part implicada, al nostre parer vulnerable en tant que no està present, i potser voldrà saber, hauríem de garantir-li l'opció, no impedir-li. No serveix el contraargument dels que actualment no ho poden saber per les regles imposades fins ara: el que discutim és que a partir del moment en què es pot triar si saber o no saber, hauríem de garantir la tria de l'afectat i no imposar la ignorància. A aquests drets els corresponen els deures de registrar i preservar la informació, fent-la accessible de manera restringida.

En virtut del principi d'igualtat davant la llei, el coneixement del propi origen, com a manifestació de la pròpia personalitat, no es pot negar a determinades persones per raó de naixement, condició o circumstàncies personals o socials. Si bé és cert que la qüestió dels orígens pot sorgir amb més freqüència i intensitat en les persones adoptades que en les concebudes mitjançant gàmetes de donant, semblaria que això no justifica solucions diferents per a cada supòsit, en tant que el principi d'igualtat impedeix que, sobre la base del diferent origen de la filiació, es pugui permetre a uns el que es nega a uns altres (Garriga 2000, p. 252-253; Chestney 2001, p. 365-392). A la mateixa conclusió arribem si partim del punt de vista ètic segons el qual el donant, com a progenitor, té en principi una responsabilitat procreacional de ser identificat i el nascut té el dret a decidir si el vol identificar (Blauwhoff 2009, p. 349-350).

Ara bé, no podem obviar l'altra part del conflicte, decantant-nos només pel dret del fill a saber, dipositant en ell exclusivament les condicions en el com i fins on vol saber, en nom d'una responsabilitat procreacional que no exigim en la reproducció natural (p. ex. de la mateixa manera ens hauríem de plantejar que tots els fills concebuts fora del matrimoni o la parella estable haurien de saber la veritat respecte a la concepció, i no ho fem probablement pel fet de considerar-ho una ingerència indeguda en l'esfera privada i íntima de la parella). Tot i així, la diferència amb la reproducció assistida és de nou el fet que en aquesta hi ha unes dades i informació externes a totes dues parts, que és factible fer-les accessibles per tal que l'interessat hi pugui accedir un dia i sobre la base d'aquestes exercir el seu dret. En canvi, en la reproducció natural aquesta informació no consta més enllà de la interioritat de les persones, terreny infranquejable, i només constatable exercint una acció legal d'identificació de la paternitat genètica.

Amb tot, el sentit que les famílies que han recorregut a la donació de gàmetes, en especial les monoparentals i homoparentals, atribueixen al concepte de "dir la veritat" està més relacionat amb el desig de fonamentar les relacions familiars en la sinceritat i la confiança. Amagar alguna cosa respon al fet que aquesta es considera vergonyosa, dolenta, èticament reprovable; tot el contrari del que les famílies viuen com una història d'amor i generositat. Revelar és visibilitzar i normalitzar la diversitat familiar enfront del model encara hegemònic de família heteroparental (Rivas, Jociles 2015, *en premsa*). En aquesta línia, és positiu assenyalar que cada vegada són més les famílies per donació que manifesten la necessitat de rebre consell psicològic sobre com s'ha d'actuar en aquest punt (Guerra, Gonzalez,

Tirado, Chamorro, Dolz, Gil, Ballesteros 2013) i les que manifesten la seva intenció de revelar els orígens als fills (Baccino, Salvadores, Hernández 2014).

Probablement és una qüestió de temps i de canvis culturals, que portaran a viure la reproducció amb suport de les tècniques i amb gàmetes donats com una realitat més del nostre temps, normalitzant-ho i formant part de la quotidianitat reproductiva amb total transparència. Ara com ara, cal encara donar el suport adient per ajudar a fer aquesta transició, i en aquesta tasca, els equips que treballen en els centres de reproducció assistida tenen un protagonisme important atès que són l'enllaç més directe amb els usuaris i usuàries de TRA.

4. Anàlisi des d'una ètica conseqüencialista

4.1. Possibles efectes de la revelació dels orígens

La primera qüestió a plantejar seria els efectes que en les parts afectades pogués tenir la revelació dels orígens biològics, ja sigui en el context de l'adopció ja sigui en el marc de les TRA amb donants de gàmetes.

Pel que fa a l'adopció, els estudis efectuats que ens aporten certes dades expliciten que ja en l'adolescència els canvis corporals manifesten l'herència genètica, l'origen diferent, la procedència, i poden crear en les persones adoptades inseguretats i soledat i aprofundir en la confusió sobre la seva identitat i sentiment de pertinença. Revelar aquesta dada i, per tant, obrir la porta a conèixer d'on venen i en quin entorn i context es va produir la seva cessió en adopció pot reafirmar o entrar en conflicte amb la identitat adoptiva. L'acompanyament és imprescindible en aquest procés, fins i tot perquè la manca de dades concretes forma part de la revelació de la història coneguda, i fins i tot la fantasia sobre el que és desconegut. Cal tenir en compte també que els retrobaments de persones adoptades amb les seves famílies de naixement col·loquen unes i altres en situació de risc del que s'ha anomenat atracció sexual genètica (GSA), l'atracció que es desenvolupa quan certs membres de famílies biològiques es retroben d'adults, després d'haver tingut poc o cap contacte previ. Si aquesta atracció acaba en contacte sexual, la relació es classifica com a atracció sexual genètica-incest o GSAi (*genetic sexual attraction-incest*). La GSA pot començar a l'inici del (re)trobament o en qualsevol moment posterior. Els relats de persones que diuen haver sentit una atracció instantània són tan habituals com els d'aquells que parlen d'un desenvolupament lent del desig. És difícil predir com una determinada persona reaccionarà en un (re)trobament i si es produirà una atracció sexual genètica. S'hauran d'efectuar estudis més amplis per obtenir respostes més clares del perquè es produeix aquest fenomen i qui és més vulnerable en aquest sentit (Carly Sullens & Julie DeNeen, 2012).

Pels progenitors biològics que van cedir en adopció, sovint la progenitora sola, consideren generalment que és el fet més traumàtic de la seva vida en aquells casos que va ser una elecció personal pel fet d'estar en situació de dificultat i, per tant, el retrobament es planteja des de la reconciliació amb el passat, amb expectatives de creació d'una relació que difícilment trobarà una resposta idèntica. En segon lloc, tenim el retrobament com una càrrega, quan la decisió es produeix perquè la maternitat no formava part del projecte personal de la progenitora o progenitor i, per tant, declinen la trobada o aquesta s'esdevé únicament per satisfer curiositats poc explícites. En tercer lloc, trobem els casos en què la pèrdua de la relació paternofilial es produeix per la intervenció de les administracions per causes de desemparament, i el retrobament es pot plantejar simplificant molt en termes de retrets o de recuperació d'una història comuna.

Pel que fa al context de la reproducció assistida, no està demostrat el possible impacte negatiu en les relacions familiars de revelar a l'infant els seus orígens i els estudis existents arriben a resultats contradictoris. Alguns estudis han trobat diferències entre les famílies que el van revelar i les que no, a favor de la revelació, en tant que les mares que no havien informat els fills sobre la forma de concepció van manifestar menys interacció positiva amb els seus fills (Golombok *et al.* 2011; Freeman, Golombok 2012; Golombok *et al.* 2002). En aquesta línia, s'ha trobat una moderada correlació significativa inversa entre funcionament de la família i l'evitació del tema de la concepció i els orígens (Paul, Berger 2007). Per contra, alguns estudis afirmen que els preadolescents informats mantenen relacions menys càlides amb els seus pares, en comparació dels que no sabien quina havia estat la seva forma de concepció, amb una diferència encara més pronunciada entre nois que entre noies (Freeman, Golombok 2012). Malgrat això, les autores arriben a la conclusió que les diferències poden obeir més aviat a altres factors, com el moment en què es va revelar la informació, per la qual cosa no es pot deduir un efecte negatiu de la revelació. En aquesta línia, cal apuntar que altres estudis no han detectat diferències significatives pel que fa a la qualitat de les relacions familiars, en funció de la revelació dels orígens o no (Murray *et al.* 2006; Golombok *et al.* 2002) i que el gènere, tant dels pares com dels descendents, podia ser un factor important a tenir en compte, en tant que en el grup dels preadolescents informats els nivells de conflicte eren menors entre mares i fills que entre mares i filles (Freeman, Golombok 2012).

El fet de revelar la forma de concepció semblaria a priori que no hauria d'implicar per si mateix la necessitat d'anar més enllà del fet de tenir accés a una informació mèdica que pugui ser rellevant en un futur per a la salut de la persona, però sense generar la necessitat de conèixer la identitat dels donants de les gàmetes que han fet possible la seva existència. El plantejament d'estendre el dret a conèixer fins al punt de la identificació dels donants ha de tenir també un fonament sòlid perquè sigui defensable, en tant que pot entrar en conflicte amb el donant. Alhora, la limitació tampoc té fàcil justificació en tant que valor jurídic defensable, si el situem en igualtat de condicions que l'adopció, en la qual es permet l'accés a la identitat civil.

Els qui són favorables al manteniment de la regla tradicional de l'anonimat sovint han utilitzat un argument utilitarista, basat en el possible impacte de la supressió d'aquesta regla en la disminució de donacions i, en conseqüència, el nombre de dones/parelles receptores que requereixen aquesta tècnica per reproduir-se, que quedarien desateses i frustrades pel fet de no poder accedir a la possibilitat de complir el seu desig de tenir un fill. És irrefutable que el nombre de donacions de gàmetes que es produeix en els països on no hi ha anonimat és considerablement més baix al dels països en què es garanteix l'anonimat. Indirectament, també s'argumenta el canvi que es produiria en el perfil del donant que seria de més edat (Frith 2001, p. 822-823) i, per tant, amb una possible repercussió en el percentatge d'èxit de les tècniques atès que es disposa de material de donant menys eficient. No obstant això, aquesta objecció oblida que els arguments utilitaristes no haurien de comportar un fre a l'exercici d'un dret i que el canvi en el perfil del donant no necessàriament ha de ser negatiu, en tant que podem passar a un donant de més edat però amb més responsabilitat respecte de l'acte que efectua. Pel que fa al cas, s'afirma que la transparència en la donació de gàmetes i, en general, en la manera com s'ha fet la concepció comportarà fomentar més responsabilitat en els donants, en tant que forma part de la correcció ètica d'un acte el fet de poder rendir-ne comptes públicament.

La relativa novetat de la supressió de l'anonimat del donant en alguns països que han fet aquest pas, els biaixos que presenten els pocs estudis existents fins avui i els resultats contradictoris a què arriben (Janssens *et al.* 2006, p. 854-855; Nuffield 2013, p. 54 i ss.) permeten afirmar que l'argument utilitarista esmentat al paràgraf anterior èticament no és concloent (Ethics Committee ASRM 2009, p. 25). Ara bé, encara que aquest argument tingüés suport empíric, el seu encaix en el context dels "drets" és força qüestionable.

Com s'ha esmentat anteriorment, privar una persona del coneixement sobre el seu origen comporta negar-li un dels elements constitutius de la seva identitat, a partir de la qual es distingeix de la resta i es pot individualitzar en relació amb aquells dels quals prové.

Des d'una ètica conseqüencialista també s'ha defensat la supressió de l'anonimat, en tant que el desconeixement dels orígens genètics dificulta gestionar la qüestió de la consanguinitat i tanca les portes de possibles mesures que la medicina preventiva ens pugui oferir en el futur. Tanmateix, en la societat actual el risc biològic de la consanguinitat és molt petit i, d'altra banda, la regulació de la reproducció assistida ja permet minimitzar aquests riscos.

En canvi, els aspectes de prevenció sí són realment rellevants: poder accedir als orígens genètics és poder conèixer dades que poden ser molt útils en la prevenció i/o en el tractament d'algunes malalties, el nombre de les quals augmenta cada dia.

Des d'una altra perspectiva dels efectes de revelar els orígens, els qui són favorables al manteniment de la regla de l'anonimat en TRA han plantejat que el reconeixement d'un dret a conèixer els orígens a les persones concebudes amb gàmetes de donant pot generar una demanda que fins ara sembla inexistent. No obstant això, més enllà dels biaixos apuntats respecte dels estudis sobre les actituds de les famílies per donació (Blyth 2012, p. 144; Nelson *et al.* 2013, p. 13; Nuffield 2013, pp. 54 i ss.; Beeson *et al.* 2011, pp. 2419 i 2422; Scheib *et al.* 2005, pp. 244-247 i 251), el desig de conèixer el donant es percep com a "molt comú" entre els concebuts mitjançant TRA en els països en els que s'ofereix aquesta opció (Nelson *et al.* 2013, p. 39). Quelcom similar s'esdevé entre les persones adoptades, si s'ha de jutjar per les xifres en augment, almenys a Catalunya, de persones que van sol·licitar informació relativa a adopcions nacionals entre 2010 i 2014 (de 102 expedients a 130). En últim terme, però, l'argument decisiu és que, si existeix un dret a conèixer, aquest ha de ser reconegut en si mateix i no pot quedar subordinat a l'existència de més o menys persones amb "desig de conèixer".

Els qui són favorables al manteniment de l'anonimat també argumenten que la supressió d'aquesta regla pot generar en el nascut més perjudicis que beneficis, tant pel que fa als efectes negatius que podria tenir la irrupció del donant en la vida familiar, com pel que fa a l'impacte que des del punt de vista psicològic pot tenir en el concebut d'aquesta forma rebre aquesta informació (De Melo Martín 2014, p. 32). Respecte de la por a la irrupció del donant en la vida familiar, d'acord amb un estudi dut a terme als Països Baixos l'any 2004, just abans del canvi legislatiu que va permetre la supressió de l'anonimat (vegeu notes al peu núm. ix i x), un percentatge significatiu de pares (37%) havia optat per mantenir l'anonimat precisament per aquesta raó (Janssens *et al.* 2006, p. 854). Es desconeix, però, l'impacte que les polítiques aperturistes han pogut tenir en les actituds de les famílies. Pel que fa al possible impacte psicològic de revelar aquesta informació, s'afirma que el seu descobriment més enllà de la primera adolescència o per informació de terceres persones sí que té clars efectes negatius (Jadva *et al.* 2009, p. 1917-1918; Beeson *et al.* 2011, p. 2418; Blyth 2012, p. 144; Nuffield 2013, p. 61; Cahn 2014, pp. 1097-1098). En aquesta línia, mentre que els pares que comuniquen aquesta informació als seus fills no acostumen a lamentar la seva decisió, no es pot afirmar el mateix respecte dels que no ho fan, que sovint perceben el "secret" com una càrrega (Daniels *et al.* 2011, 2785-2786; Nuffield 2013, p. 54 i ss.).

4.2. Conseqüències econòmiques en el context de TRA

Com a argument menor, però que cal considerar, i que afectaria només l'àmbit de les TRA, caldria analitzar també les possibles implicacions econòmiques del fet d'ampliar el dret a conèixer els orígens als concebuts mitjançant gàmetes de donant. D'acord amb dades de la Societat Europea de Reproducció Humana i Embriologia, Espanya és un dels països principals de destinació per a TRA de ciutadans de la Unió Europea, en especial d'italians i

britànics que recorren a la donació d'òvuls (ESHRE 2010, p. 1362-1363). El 2012 l'atenció de dones o parelles amb problemes d'esterilitat que van recórrer a centres de TRA de l'Estat espanyol, tant de l'àmbit públic com privat (López Gálvez, Moreno García 2015, p. 250), va moure a Espanya uns 460 milions d'euros, cosa que comporta que estem davant d'un sector econòmic a l'alça^{viii}. També és significatiu que més de la meitat dels òvuls donats utilitzats en TRA provinguin d'Espanya^{ix} i que a Catalunya les dades més recents corresponents a l'any 2013 apuntin a un increment general en el nombre de donants en els cicles in vitro, al fet que una quarta part de les donants d'òvuls són nascudes a l'estranger i al fet que gairebé la meitat de les dones receptores de les TRA resideixen a l'estranger (FIVCAT.NET 2016a, p. 6-7). Si bé aquestes dades permeten fer-nos una idea de la importància del fenomen, el possible efecte advers de la supressió de la regla de l'anonimat en l'economia del país depèn d'un altre efecte que, com s'ha apuntat en aquest mateix apartat, no té una base empírica clara, com és el possible impacte de la supressió de l'anonimat en la disminució del nombre de donacions (i, per tant, de possibilitats de tractament de ciutadanes necessitades) o en la disminució de la demanda de cicles de reproducció assistida per part de ciutadanes estrangeres.

Tot i així, cal tenir present que les raons més invocades pels ciutadans de diferents estats membres per tal d'accedir a TRA en altres estats són les legals i, en especial, les que apel·len, entre d'altres factors, a la garantia d'anonimat del donant que encara ofereixen alguns ordenaments (Shenfield *et al.* 2010; Romeo Casabona, Paslack, Simon 2013), com l'espanyol.

En darrer terme, però, per molt que la supressió de l'anonimat del donant de gàmetes pugui comportar conseqüències econòmiques importants, no hauria de ser condició de limitació de l'exercici del dret si aquest fos l'únic argument per seguir mantenint-lo.

5. Límits del *possible* dret a conèixer els orígens biològics

5.1. Abast del dret

El primer obstacle que troba el reconeixement d'un dret a conèixer els orígens a les persones, adoptades o concebudes mitjançant gàmetes de donant, és determinar-ne el contingut. En primer lloc, es planteja **si les dades susceptibles de ser revelades al nascut han de ser no identificatives** (context social del naixement en el cas de l'adopció o forma de concepció en les persones concebudes mitjançant gàmetes de donant; dades generals, de salut o socials, dels progenitors o donants) **o també identificatives** (identitat dels progenitors adoptius o dels donants). Així mateix, es pot valorar si aquesta informació, ja sigui identificativa o no identificativa, ha d'incloure, a més, la possibilitat de contacte personal i, en cas que es tracti d'informació identificativa, si el contacte s'ha de limitar a raons

estricament mèdiques, especialment en el cas de TRA en què la informació genètica del progenitor pot ser rellevant per a la salut del nascut.

En aquest punt, les legislacions espanyola i catalana en matèria d'adopció, possiblement amb la voluntat d'evitar que es repeteixin els abusos comesos històricament en aquest àmbit, s'inclinen per fer possible el coneixement de la identitat dels progenitors (article 180.5 CC espanyol i 235-49.2 CCCat), i en aquest sentit s'està treballant en el procediment administratiu escaient per gestionar les peticions que es reben i donar-los l'acompanyament adequat. Aquesta és també la línia seguida pels ordenaments que permeten al concebut mitjançant gàmetes de donant, assolida la maduresa suficient o pels seus representants legals abans, conèixer per ell mateix la identitat del donant o donants^x.

Per tal de mitigar el conflicte amb el dret a la intimitat que pot comportar revelar dades identificatives del donant, com també per tal de procurar el millor balanç entre els drets implicats (Pennings 1997, p. 2839-2844), alguns ordenaments han adoptat una posició intermèdia, amb les anomenades polítiques de *double track* o "doble via", que permeten l'accés del nascut a dades identificatives del donant només quan aquest darrer, en fer la donació, va optar per una donació oberta^{xi}. Si bé aquestes polítiques concilien els possibles interessos en conflicte, tenen un difícil encaix amb el reconeixement efectiu d'un "dret a conèixer", ja que l'exercici d'aquest dret i el seu abast queda a la discreció del donant, de manera que es conculca el dret del "nascut" segons voluntat del titular del material genètic.

Amb tot, semblaria que podem establir una diferència clara entre el context de l'adopció i el de reproducció assistida en aquesta limitació d'arribar fins a la identitat dels progenitors. En l'adopció, el fet de saber-se adoptat i, per tant, existir una història prèvia part de la biografia de l'afectat, fa molt més difícil trobar arguments per limitar el dret a conèixer preservant la identitat dels progenitors i/o família extensa d'aquests. Des del punt de vista emocional i psicològic, la necessitat de conèixer i identificar semblaria que ha de ser molt més intensa. Igual ens trobaríem en els casos de gestació per substitució, en què de tot el procés d'embaràs i part n'ha estat protagonista una tercera persona.

En canvi, en reproducció assistida només amb gàmetes de donant, les raons o arguments per voler conèixer la identitat "genètica" semblaria que poden reduir-se molt més a qüestions mèdiques especialment si poden repercutir o afectar la salut de l'interessat, que no tant a identificar els donants d'aquestes gàmetes. Semblaria també que no hi ha tal "història prèvia" que generi una necessitat d'identificar les persones i l'entorn d'aquestes, com hi és en l'adopció o en la gestació per subrogació d'úter. Aquest argument podria servir per defensar que, en el context de TRA, no es limita el dret de l'afectat pel fet que l'accés a la informació preservi la identificació dels donants, però, en canvi, doni accés a la resta de dades que puguin ser rellevants per al subjecte.

Una vegada més, però, estem determinant des de fora el que és rellevant o no per al subjecte, i exclouem la identitat dels donants perquè entenem que no ho és, des de la voluntat de preservar l'anonimat, sense saber si ell trobarà rellevant o no conèixer aquesta identitat.

5.2. Limitació d'edat en l'exercici del dret

Pel que fa a l'edat a partir de la qual s'hauria de poder exercir el dret, partint de l'experiència comparada i en coherència amb la legislació en matèria de menors d'edat, l'elecció queda a criteri de cada ordenament, que ha de respectar en aquest punt les convencions internacionals sobre els drets dels infants. A la pràctica, l'edat a partir de la qual la persona concebuda mitjançant gàmetes de donant pot fer efectiu el seu dret sense necessitat de representació legal oscil·la des dels 14 anys, que fixa la legislació austríaca, als 18 anys, que fixen la majoria de legislacions, amb algun cas excepcional com el de Suècia, que remet en la fixació d'aquesta edat al moment en què les autoritats nacionals consideren que el menor té la "maduresa suficient". En l'àmbit de l'adopció, s'estableix en la legislació vigent que, a partir dels 12 anys, o abans si ho consideren escaient, els pares han de fer saber al seu fill que és adoptat, si bé l'exercici del dret a conèixer els seus orígens no es podrà fer efectiu fins a la majoria d'edat o emancipació (articles 235-49.2 i 235-50 CCCat).

Més enllà de la tendència legislativa, des de la psicologia entre els qui són favorables a revelar els orígens a les persones concebudes mitjançant gàmetes donats hi ha dos tipus d'estratègies: les dels que consideren que l'infant ho ha de saber al més aviat possible (*seed-planting*), en tant que no és positiu que hi hagi secrets com la forma de concepció dins de la família, i les dels que consideren que hi ha un moment adequat per comunicar-ho (*right-time*), que normalment s'identifica amb el de l'assoliment de la "maduresa suficient", com exigeixen algunes legislacions. S'assegura així que el menor d'edat serà capaç de distingir entre informació pública i privada (Mac Dougall, Becker, Scheib, Nachtigall 2007). En la pràctica, s'afirma que aproximadament un 25% de les famílies segueix l'estratègia *seed-planting*; un 50%, la *right-time* i el 25% restant, una combinació de totes dues (Mac Dougall *et al.* 2007; Isaksson *et al.* 2011), amb diferències importants, que oscil·len des d'abans dels cinc anys fins a l'edat adulta o preadulta, pel que fa a l'edat en què aquesta informació es dona a conèixer als interessats (Golombok *et al.* 2011; Gottlieb *et al.* 2000; (Paul, Berger 2007). Tot l'anterior permet posar de manifest que el moment adequat per revelar la informació pot dependre molt de les variables que es donin en cada cas, tals com la personalitat dels implicats, el tipus de família (adoptiva o per donació), l'existència o no de trets fenotípics molt específics que denotin clarament l'origen diferent de la família en el cas de l'adopció o l'evidència per diversitat sexual, en el cas de parelles homosexuals.

Cal insistir, però, en el caràcter no coercible d'aquest dret pel que fa a aquells que han de donar la informació inicial a l'afectat. Malgrat establir una edat concreta o elements per determinar el moment més indicat a partir del qual la persona pot exercir el dret a conèixer els orígens, aquest no serà factible si no hi ha transparència i honestedat per part dels pares o mares que són els que han de revelar inicialment la informació i als quals no hi ha forma d'obligar-los ni de supervisar-ne el compliment del deure informatiu sense envair l'esfera privada familiar.

Només es podria salvar parcialment aquesta opacitat, si fos el cas, amb la publicitat de la dada (adopció o naixement a partir de gàmetes de donant) en registres o arxius (Registre Civil, història clínica, etc.) als quals l'interessat pogués tenir accés a partir d'una edat determinada. Ara com ara, aquestes possibilitats d'accés només es produeixen en l'adopció, que es recull en el Registre Civil amb accés restringit. En canvi, en reproducció assistida no hi ha aquesta opció. Contribuiria a facilitar l'exercici d'aquest dret —en compliment del que preveu la normativa vigent des de 1988 fins avui incompleta— crear un registre nacional de donants de gàmetes que permetés fer-ne, si més no, un seguiment, així com deixar-ne constància a la història clínica del nadó, fet que avui tampoc es produeix.

En adopció, la regulació del procediment per conèixer els orígens i la gestió de la informació existent és més garantista amb aquest dret.

5.3. Caràcter retroactiu en l'exercici del dret

Una de les qüestions més controvertides, si s'opta pel reconeixement d'un dret a conèixer els orígens, és la de si aquest dret ha de tenir eficàcia amb caràcter retroactiu i no només a partir del moment del reconeixement explícit. Sembla que aquesta no és la línia seguida en matèria d'adopció i tampoc en aquelles legislacions que reconeixen aquest mateix dret a les persones concebudes mitjançant gàmetes de donant. Si bé l'existència d'un dret subjectiu hauria de comportar, *per se*, que aquest es pogués exercir sempre —amb la qual cosa les justificacions basades en la irretroactivitat del dret deixarien de tenir sentit— atorgar imperativament caràcter retroactiu a una regla que no estava vigent quan es va cedir el fill en adopció o quan el donant va portar a terme la donació comporta una vulneració del seu dret a la intimitat, atès que no va ser informat al moment oportú que l'adoptat o el concebut el podria voler conèixer (Théry, Leroyer 2014, p. 222 i 233). També atempta contra els drets dels donants i dels receptors que en un moment determinat van optar per donar o reproduir-se mitjançant TRA amb donació de gàmetes en condicions d'anonimat, fet que els proporcionava la possibilitat de mantenir en l'àmbit de la intimitat no només els orígens genètics, sinó fins i tot el mètode de reproducció emprat. Alhora, atempta contra la seguretat jurídica en general i entra en conflicte amb un principi bàsic com és la prohibició d'anar contra els propis actes, la qual cosa no és més que una concreció del principi de bona fe, entesa com a deure de conducta. En si mateixa, la conducta contradictòria vulnera la bona

fe en la mesura en què frustra la confiança que una actuació anterior ha generat en la contrapart, al mateix temps que podria comportar sol·licituds de compensació econòmica, especialment en el cas de reproducció assistida en què hi ha un contracte vinculant, per part dels donants contra els centres o els estats (Legal and Constitutional Affairs References Committee 2011, p. 77-78 i 96). Per tal d'evitar aquests efectes, en el context de TRA, alguns ordenaments han proposat un sistema de retroactivitat voluntària, basat en registres voluntaris que només revelen la informació respecte de les donacions fetes abans de l'entrada en vigor de la llei que posa fi a l'anonimat, si així ho ha sol·licitat el concebut mitjançant TRA i ho ha autoritzat el donant^{xii}. Cal precisar que en el context espanyol aquesta fórmula no seria factible atès que, com ja s'ha comentat, no es disposa d'un registre nacional de donants de gàmetes que en permetria aquest seguiment.

S'ha de dir que un sistema de publicitat restringida al Registre Civil com el que hi ha a Espanya respecte de les persones adoptades, podria ser una solució que permetés a la persona concebuda mitjançant gàmetes de donant fer efectiu el seu dret, fins i tot sense necessitat que fossin els mateixos pares o mares els que revelessin la dada, protegint alhora els drets de les altres persones implicades.

SÍNTESI FINAL D'IDEES

El debat ètic sobre el dret a conèixer els orígens biològics, actualment, és intens arreu del món, amb visions no sempre coincidents. Atesa aquesta dificultat, entenem que el conflicte de drets que se suscita no permet que en el document es formulin recomanacions concretes, sinó una síntesi final d'idees fruit de la reflexió que, si escau, caldria tenir en compte. És possible que l'evolució de la mateixa societat i la ciència facin esdevenir innecessari el debat, ja sigui per la existència d'altres mitjans de revelació de les identitats personals, pel fet de no poder mantenir l'anonimat per la facilitat en obtenir informació genètica o pel desenvolupament de tècniques que evitin el conflicte entre drets (per exemple, l'obtenció de gàmetes a partir de cèl·lules mare i/o la gestació en úters artificials).

1. El dret a conèixer els orígens comprèn els orígens en sentit ampli (biològics i genètics), atès que tant el procés de gestació com el de concepció són processos biològics rellevants —no necessàriament essencials i vinculats sempre a cada persona— per forjar la pròpia identitat.
2. La discriminació en el dret a conèixer els orígens biològics en funció del context del naixement de la persona i/o la forma de concepció —adopció o reproducció assistida amb gàmetes de donant o gestació per substitució— planteja dilemes ètics importants.

3. Per la seva naturalesa, el dret a conèixer els orígens no pot ser absolut ni coercible.
4. Es tracta d'un *dret*, no d'una obligació, amb la qual cosa l'exercici és lliure per part dels titulars: objectivament, com a societat, tenim el deure de permetre l'accés a conèixer els orígens i, subjectivament, la persona decidirà si vol saber o no, com digerir-ho i fins i tot quin paper i importància li concedeix en la constitució de la identitat i biografia personal.
5. La qualificació com a *dret* implica que l'exercici no es pugui deixar només a la voluntat del cedent en adopció o donant, per la qual cosa els sistemes que limiten el coneixement dels orígens a la tria feta prèviament per aquests serien poc respectuosos amb els interessos de les persones adoptades, o bé concebudes o gestades a partir del recurs a TRA.
6. L'exercici del dret implica un procés, en tant que per poder exercir el dret prèviament cal saber la forma de concepció i, per tant, disposar de la informació que algú ha de donar. El legislador, per tant, ha de facilitar a la persona que vol conèixer l'exercici d'aquest dret: per exemple, regulant un deure d'informar els fills sobre l'origen biològic o la forma de concepció, per molt que el compliment sigui, per la seva naturalesa, incoercible (articles 235-50 CCCat); o bé permetent que aquesta dada consti en un document separat del Registre Civil (publicitat restringida) o, en el cas de TRA, en l'historial clínic del fill, sense que això suposi una intromissió en la intimitat personal ni pugui ser motiu de discriminació per la forma de naixement.
7. Per reconèixer i exercir aquest dret, cal tenir present que, a diferència del que pot succeir en el context de la filiació per naturalesa (en què la informació sobre l'origen pot quedar reservada a l'esfera de les persones que prenen part en les relacions sexuals en què la filiació té origen), en la filiació adoptiva i en la que resulta de l'accés a TRA amb gàmetes de donant, hi ha terceres persones que tenen informació sobre l'interessat que aquest mateix desconeix.
8. La transparència en el coneixement de l'origen biològic, en particular en la manera en què es va produir la concepció, pot promoure més responsabilitat en tots els actors que hi intervenen.
9. Moltes de les reticències actuals al coneixement dels orígens de les persones concebudes mitjançant gàmetes donats són de tipus conseqüencialista i estan basades en arguments de possibles efectes negatius en l'afectat o el seu entorn — no demostrats empíricament—, o bé utilitaristes, com el que apel·la a l'impacte econòmic en l'àmbit de la reproducció assistida, incompatibles amb l'existència d'un dret subjectiu.

10. Tot acceptant, per un principi d'igualtat, la dificultat de marcar diferències entre adopció i TRA en el dret a conèixer els orígens, cal ponderar bé la legitimitat d'establir límits en l'exercici d'aquest dret en l'escenari de la reproducció assistida, de conformitat amb els drets de les parts afectades.
11. La manca d'una gran demanda pel que fa al coneixement dels orígens no pot ser un argument que impedeixi, als individus que ho desitgen, accedir a un aspecte important de la seva identitat, en tant que el dret a conèixer no es pot subordinar a l'existència d'un desig més gran o més petit de conèixer. En darrer terme, pesa un argument de justícia generacional, segons el qual la generació present no hauria de decidir per les futures el que aquestes volen saber o no.
12. Les conseqüències que es poden derivar de la supressió de l'anonimat en el cas de la donació de gàmetes, no poden ser les raons per les quals l'Estat priva la persona concebuda amb gàmetes d'un donant d'un aspecte important de la seva vida: la llibertat d'escollir quin significat atorga als components genètics de la seva identitat.
13. L'anterior no treu que els ordenaments hagin de ser curosos pel que fa a la forma i el moment idoni per formular aquest reconeixement i l'abast. Per això, s'ha de preveure el que podria comportar la revelació dels orígens genètics i biològics en algunes persones, per evitar o minimitzar els possibles inconvenients, tals com la suposada irrupció del donant en la vida familiar, l'impacte psicològic si la revelació es fa més enllà de la primera adolescència i la possible repercussió en l'àmbit de les tècniques de reproducció assistida. S'ha de recordar la possibilitat de graduar el dret a conèixer (per exemple, en els TRA, donant dades no identificatives, fins i tot acceptant la possibilitat d'una "doble via" segons la voluntat de donants —anònims o no— i la tria de les receptores).

DECISIONS QUE CAL PRENDRE

Amb tot, considerem essencial concretar ja algunes qüestions que caldria implementar, independentment de la manera en què avanci el debat teòric i el canvi normatiu pel que fa al cas:

- Crear el Registre Nacional de Donants de Gàmetes, previst des de 1988 a la primera llei de TRA, per tot el territori espanyol, compel·lint als centres de reproducció assistida a compartir la informació de les seves bases de dades a fi de confegir un registre únic fiable. Si algun dia s'optés per posar fi a l'anonimat, es podria decidir si utilitzar aquest registre retrospectivament o no.

- Generar a la història clínica del nadó a Catalunya una anotació referent a la tècnica de concepció emprada i a la intervenció o no de donants de gàmetes.
- Sistematitzar a les unitats i els centres de reproducció assistida l'assessorament i el suport psicològic a les parelles en relació amb la informació als fills nascuts amb gàmetes de donant.

GLOSSARI

Identitat: Conjunt de característiques que fan que una persona sigui ella mateixa, entre les quals es comprèn el coneixement dels orígens, que alhora és part del dret a la vida privada reconegut en l'article 8 del CEDH.

Origen genètic / origen biològic: Si bé sovint tos dos conceptes són coincidents, en l'actualitat, i a conseqüència de l'accés a les TRA, ja es poden dissociar. La distinció esdevé clara si ens centrem en la maternitat: mentre que des del punt de vista genètic només pot ser considerada *mare* la dona que ha aportat els òvuls que han fet possible la concepció, des del punt de vista biològic *mare* només pot ser considerada la dona que ha portat a terme la gestació i el part. El punt II de l'exposició de motius de la LTRA (1988) partia també d'aquesta distinció^{xiii}. Si bé la distinció resulta obsoleta per derivar-ne la filiació en sentit jurídic o legal, és útil en tant que identifica *origen genètic* amb la càrrega que ve donada per l'ADN, i *origen biològic* (del prefix *bio-* 'vida') amb un vincle més ampli, d'herència social, cultural, per la qual cosa a l'origen *genètic* hi podrien accedir les persones concebudes mitjançant gàmetes donats, cosa que inclouria els supòsits de gestació per substitució en què els òvuls no van ser aportats per la mare comitent o d'intenció, mentre que les persones adoptades o gestades mitjançant gestació per substitució amb òvuls aportats per la mare comitent accedirien, de forma més àmplia, a l'origen *biològic*.

Pare-mare / progenitor-a: Els termes *progenitor* i *progenitora* pressuposen una connexió genètica ('genitor') amb el nascut que no té per què existir en els primers, encara que pot existir. Per contraposició, els termes *pare* i *mare* s'apliquen exclusivament a aquelles persones que exerceixen funcions parentals, tinguin o no un vincle genètic amb el nascut.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Beeson DR, Jennings PK, Kramer W. Offspring searching for their sperm donors: how family type shapes the process. *Hum Reprod.* 2011;26(9):2415-24.

Blauwhoff RJ. Foundational facts, relative truths: a comparative law study on children's right to know their genetic origins. Antwerp: Intersentia; 2009.

Blyth E. Discovering the 'facts of life' following anonymous donor insemination. *Int J Law, Policy Family.* 2012;26(2):143-61.

Cahn N. Do tell! The rights of donor-conceived offspring. *Hofstra Law Rev.* 2014;42:1077-24.

Carly Sullens & Julie DeNeen, 2012

Chestney ES. The right to know one's genetic origin: can, should, or must a state that extends this right to adoptees extend an analogous right to children conceived with donor gametes? *Tex Law Rev.* 2001;80:364-91.

Daniels KR, Grace VM, Gillett WR. Factors associated with parents decisions to tell their adult offspring about the offspring's donor conception. *Hum Reprod.* 2011 Oct;26(10):2783-90.

Ethics Committee of the American Society for Reproductive Medicine. Interests, obligations, and rights of the donor in gamete donation. *Fertil Steril.* 2009;91(1):22-27.

FIVCAT.NET, 2016a. Estadística de la reproducció humana assistida a Catalunya, 2013 (resum de resultats). Barcelona: FIVCAT.NET; 2016, p. 1-18.

FIVCAT.NET, 2016b. Estadística de la reproducció humana assistida a Catalunya, 2013 (taules de resultats detallats i metodologia), Barcelona: FIVCAT.NET, 2016, p. 1-50.

Frith L. Gamete donation and anonymity: the ethical and legal debate. *Hum Reprod.* 2001 May;16(5):818-24.

Garriga M. La adopción y el derecho a conocer la filiación de origen: un estudio legislativo y jurisprudencial. Elcano: Aranzadi; 2000.

Garriga M, 2007. El conocimiento de los orígenes genéticos de la filiación por reproducción asistida con gametos donados por un tercero. *Derecho Privado Constitución.* 2007;21:167-228.

Human Fertilisation and Embryology Authority. Egg and sperm donation in the UK: 2012-2013. London: HFEA; 2014.

Jadva V, Freeman T, Kramer W, Golombok S. The experiences of adolescents and adults conceived by sperm donation: comparisons by age of disclosure and family type. *Hum. Reprod.* 2009 Aug;24(8):1909-19.

Janssens PM, Simons AH, van Kooij RJ, Blokzijl E, Dunselman GA. A new Dutch Law regulating provision of identifying information of donors to offspring: background, content and impact. *Hum Reprod.* 2006 Apr;21(4):852-6.

Legal and Constitutional Affairs References Committee. Donor conception practices in Australia. Canberra: Commonwealth of Australia; 2011.

López JJ, Moreno JM. 'Industria de la fertilidad' o respuesta a la búsqueda del hijo biológico? A: Benavente P, Farnós E, dir. Treinta años de reproducción asistida en España: una mirada interdisciplinaria a un fenómeno global y actual (estudio doctrinal). *Boletín del Ministerio de Justicia.* 2015 Jun;(2179):239-65.

De Melo Martín I. The ethics of anonymous gamete donation: is there a right to know one's genetic origins? *Hastings Center Report* ; March-April 2014, p. 28-35.

Muñoz M. En busca de la identidad en la adopción. S. f. Disponible a:
http://www.familiayadopcion.es/doc/busca_identidad_en_adopcion.pdf

Nelson MK, Hertz R, Kramer W. 2013. Making sense of donors and donor siblings: a comparison of the perceptions of donor-conceived offspring in lesbian-parent and heterosexual-parent families. *Wellesley College Digital Scholarship and Archive*; 2013, p. 1-45.

Nuffield Council on Bioethics. Donor conception: ethical aspects of information sharing. London: Nuffield Council on Bioethics; 2013.

Pennings G. The 'double track' policy for donor anonymity. *Hum Reprod.* 1997;12(12):2839-44.

Ravitsky V. Autonomous choice and the right to know one's genetic origins. *Hastings Center Report*; March-April 2014, p. 36-7.

Rivas AM, Jociles MI. Revelación/secreto de los orígenes en las familias formadas por donación de gametos: ¿derecho del niño o derecho al reconocimiento de una familia no convencional? *Oñati Socio-Legal Series* 2015 [En premsa].

Romeo CM, Paslack R, Simon JW. Reproductive medicine and the law: egg donation in Germany, Spain and other European countries, *Rev Der Gen H.* 2013;38:15-42.

Scheib JE, Riordan M, Rubin S. Adolescents with open-identity sperm donors: reports from 12-17 year olds. *Hum Reprod.* 2005 Jan;20(1):239-52.

Shenfield F, De Mouzon J, Pennings G, Ferraretti AP, Nyboe Andersen A, De Wert G, et al. Cross border reproductive care in six European countries. *Hum Reprod.* 2010;25(6):1361-8.

Théry I, Leroyer AM. Filiation, origines, parentalité. Le droit face aux nouvelles valeurs de responsabilité générationnelle. Paris: ministère des Affaires sociales et de la Santé - ministère délégué chargé de la Famille; 2014.

Warnock M. Making babies. Is there a right to have children? Oxford: Oxford University Press; 2002.

NOTES

ⁱ El Tribunal d'Apel·lacions de la Columbia britànica revocà, el 27 de novembre de 2012, al cas *Pratten vs. British Columbia* (2012 BCCA 480), la posició mantinguda pel Tribunal Suprem, atès que va considerar que el tractament diferent de les persones adoptades respecte de les concebudes mitjançant gàmetes donats, pel que fa a l'accés als orígens, no era contrari al dret a la igualtat, en tant que existeixen diferències objectives entre totes dues situacions. En aquest context, el Tribunal entén que el legislador pot atorgar uns beneficis als adoptats pel que fa a l'accés a la informació, però no necessàriament a altres col·lectius que poden estar interessats a obtenir-la, en tant que el dret a conèixer els orígens no té tanta importància per ser susceptible de reconeixement constitucional independent.

ⁱⁱ Cfr. article 180.5 del Codi Civil i article 5.5 de la Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida.

ⁱⁱⁱ Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica (art. 2.1), i en termes gairebé idèntics la Llei estatal 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació (article 5.1), reconeix que el titular del dret a la informació sanitària és el pacient.

^{iv} *Gaskin c. Regne Unit* (ass. 10454/83), 7.7.1989, Ple; *Odièvre c. França* (ass. 42336/98), 13.2.2003, Ple; *Godelli c. Itàlia* (ass. 33783/09), 25.9.2012, sec. 2a).

^v *Mikulic c. Croàcia* (ass. 53176/99), 7.2.2002, sec. 1a; *Jaggi c. Suïssa* (ass. 58757/00), 13.7.2006, sec. 3a; i *Backlund c. Finlàndia* (ass. 36498/05), 6.7.2010, sec. 4a.

^{vi} La primera conclusió del cas britànic *Rose vs. Secretary of State for Health and Human Fertilisation and Embryology Authority* ([2002] EWHC 1593 (ADMIN), resolent per la Queen's Bench Division del

Tribunal Superior el 26 de juliol de 2002, té en compte que tant en el cas de les persones concebudes mitjançant gàmetes donats, com en el de les persones adoptades està en joc aquest precepte, en tant que “[...] Un ésser humà és un ésser humà, amb independència de les circumstàncies de la seva concepció i un concebut mitjançant inseminació artificial amb gàmetes donats té dret a construir-se una imatge de la seva pròpia identitat com qualsevol altre ésser humà. Vivim en una societat molt més oberta que la de fa vint anys. El secret avui ha d’estar justificat [...]” (par. 47). Malgrat això, la sentència no acaba resolent sobre el fons i el Govern britànic s’oposà que aquest dret es pogués inferir de l’article 8 del CEDH, tot i que dos anys més tard la legislació britànica acabà permetent a les persones concebudes mitjançant gàmetes donats accedir a dades identificatives dels seus donants: *vid. nota al peu núm. 8.*

^{vii} L’article 7 de la Convenció sobre els drets dels infants, de 20 de novembre de 1989, es limita a declarar “l’infant té dret a conèixer els seus pares, en la mesura del que sigui possible”. Només consta una recomanació en el sentit d’ampliar aquest dret als concebuts mitjançant gàmetes donats per tal de satisfer l’interès superior del menor.

^{viii} http://cincodias.com/cincodias/2013/04/17/empresas/1366221737_982299.html

^{ix} European IVF-Monitoring Consortium (EIM); European Society of Human Reproduction and Embryology (ESHRE), Kupka MS, D’Hooghe T, Ferraretti AP, de Mouzon J, Erb K, Castilla JA, Calhaz-Jorge C, De Geyter Ch, Goossens V. Hum Reprod. 2016 Feb;31(2):233-48. [Assisted reproductive technology in Europe, 2011: results generated from European registers by ESHRE.](#)

^x Des dels anys vuitanta, a escala mundial com a mínim catorze ordenaments han seguit aquesta línia: Suècia (Llei núm. 1140, de 1984); Àustria (Llei 275/1992); Suïssa (Llei federal RS 810.11, de 1998); Noruega (Llei núm. 100, de 2003); Països Baixos (Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting de 2002); Regne Unit (Human Fertilisation and Embryology Authority (Disclosure of Donor Information) Regulations 2004, SI 2004/151); Nova Zelanda (Llei núm. 92, de 2004); Finlàndia (Llei núm. 1237, de 2006); Austràlia de l’Oest (Llei núm. 17, de 2004); Nova Gal·les del Sud (Llei núm. 69, de 2007); Victòria (Llei núm. 76, de 2008); Austràlia del Sud (Reglament de TRA, de 2010); Uruguai (Llei núm. 19.167, de 2013), i Argentina (Codi Civil de 2014). Els dos últims casos presenten la particularitat que el dret es pot exercir amb la sol·licitud judicial prèvia, si l’autoritat judicial considera que hi ha raons fonamentades.

^{xi} En aquest model es basen les directrius de la Societat Americana per a la Medicina Reproductiva (ASRM), que són les que segueixen la majoria dels centres de TRA als Estats Units. L’ASRM proposa diferents nivells d’informació als quals poden accedir els concebuts d’aquesta forma, en funció de l’abast del consentiment del donant quan va fer la donació: informació no identificativa (nivell 1); identificativa de contacte per motius mèdics (nivell 2); contacte personal no identificatiu (nivell 3), i contacte personal identificatiu (nivell 4): ASRM Ethics Committee 2009, p. 22-7. Per un model similar va optar Islàndia amb la Llei núm. 55 de 1996 (article 4 de la Llei sobre fertilització artificial i ús de gàmetes humans i embrions per a la recerca amb cèl·lules mare). La llei deixa l’elecció sobre l’anonimat al donant, que, si no exerceix l’opció, accepta tàcitament que la persona concebuda a partir dels seus gàmetes, complets els 18 anys, pugui conèixer-ne la identitat. Aquest model va ser el seguit als Països Baixos fins al 2004, quan la legislació aleshores vigent distingia entre “donants A” (anònims), “donants B” (susceptibles de ser coneguts) i “donants privats” (donants per acord entre la persona o la parella receptora de la tècnica i el mateix donant, la qual cosa determinava que la seva identitat ja fos d’entrada coneguda per la família: Janssens *et al.* 2006, p. 852-5. En aquesta mateixa línia, a Bèlgica, la Llei sobre TRA i disposició d’embrions i gàmetes supernumeraris, de 2007, parteix de la regla general de l’anonimat, que només es pot obviar si hi ha un acord directe entre el donant i la part receptora.

^{xii} Aquesta és la tendència que s'observa en alguns dels ordenaments que han suprimit la garantia de l'anonimat, com Austràlia del Sud, on la legislació preveu un registre de contacte voluntari per a les donacions fetes abans de la supressió de la regla de l'anonimat el 2010 [sec. 15(8) Llei TRA de 1988], o el Regne Unit [sec. 24 HFEA (2008)], on el Govern, basat en l'article 8 del CEDH, es va negar a atorgar efectes retroactius al canvi legislatiu que va tenir lloc el 2004, llevat que el donant renunciés voluntàriament a l'anonimat i la donació hagués tingut lloc abans de l'1 d'abril de 2005. D'aquesta manera, el mateix precepte que ha servit de base per reivindicar un dret a conèixer els orígens (article 8 del CEDH) s'utilitza per protegir el dret a la intimitat dels receptors de les TRA i dels donants, els interessos en conflicte dels quals han de ser ponderats adequadament. En conseqüència, els concebuts mitjançant gàmetes donats abans de la reforma podran obtenir dades no identificatives dels seus donants, llevat que aquests es registrin com a "identificables". Aquesta va ser la posició considerada més justa per part del Govern, atès que pren en consideració que, quan va donar, el donant ho va fer entenent que la seva identitat romandria en l'anonimat, a més que el fet de revelar aquesta informació amb posterioritat podria tenir efectes perjudicials en la vida familiar o en la salut psicològica (Nuffield 2013, p. 26 i 29-30).

^{xiii} “[...] Desde una perspectiva biológica, la maternidad puede ser plena o no plena, y ello es importante en relación con las técnicas que aquí referimos; en la maternidad biológica plena, la madre ha gestado al hijo con su propio óvulo; en la no plena o parcial, la mujer solo aporta la gestación (maternidad de gestación), o su óvulo/s (maternidad genética), pero no ambos; son matices de gran interés que no siempre están claros, y que conviene establecer sin equívocos. Por su parte, la paternidad solo es genética, por razones obvias de imposibilidad de embarazo en el varón. Finalmente, pueden la maternidad y la paternidad biológicas serlo también legales, educacionales o de deseo, y en tal sentido, es importante valorar cual es la más humanizada, la más profunda en relación con el hijo, pues habida cuenta de las posibilidades y combinaciones que puedan darse, especialmente cuando en la gestación intervienen donantes de gametos u óvulos fecundados, los códigos han de actualizarse sobre cuestiones determinadas que no contemplan. En cualquier caso, y sin cuestionar el alcance de las otras variantes, se atribuye a la maternidad de gestación el mayor rango, por la estrecha relación psicofísica con el futuro descendiente durante los nueve meses de embarazo[...]”.